

การพัฒนาชุมชนต้นแบบสำหรับการวางแผนทางการเงิน เพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1

ขวัญนรี กล้าปราบโจร¹ จิตพร พระโพธิ์²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระดมความคิดเห็นแบบประสานประโยชน์ (2) จัดทำแผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยใช้หลักสูตรและเทคโนโลยีสารสนเทศการวางแผนทางการเงิน และ (3) พัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ตัวแทนผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของชุมชนต้นแบบ จำนวน 4 ชุมชน รวมทั้งหมด จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และใช้การตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและเปรียบเทียบ

ผลการวิจัย พบว่า (1) คุณภาพชีวิตรายได้หลักมีเพียงเบี้ยยังชีพ ไม่มีการวางแผนใช้จ่าย การลงทุนและการออม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ไม่มีอาชีพที่เหมาะสม ขาดการรวมกลุ่มสร้างอาชีพ (2) แผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบ จัดอบรมหลักสูตรการวางแผนทางการเงินและการใช้แอปพลิเคชันวางแผนทางการเงิน และจัดกิจกรรมสนับสนุนการวางแผนทางการเงิน และ (3) การพัฒนาชุมชนต้นแบบ องค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม เทศบาลเมืองปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี เทศบาลตำบลทุ่งคลี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ เทศบาลเมืองท่าผา จังหวัดราชบุรี ด้านการออม

คำสำคัญ: ชุมชนต้นแบบ; การวางแผนทางการเงิน; จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

^{1,2} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

70 หมู่ 4 ตำบลหนองบัว อำเภอมะนัง จังหวัดกาญจนบุรี 71190, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: amthi18@gmail.com

Developing a Model Community for Financial Planning for the Quality of Life of the Elderly in the Lower-Central Region Part 1

Kwannaree Klaprabchone¹ Thitiporn Prapho²

Abstract

This research article aims to study (1) analyze the problems and needs in developing a prototype community; in financial planning for elderly persons to achieve a high-quality and self-sustaining life, by linking information from relevant agencies and brainstorming ideas in a coordinated manner, (2) prepare a prototype community management plan for financial planning in the elderly persons to achieve a high-quality and self-sustaining life, by using financial planning curriculum and information technology and, (3) develop a prototype community for financial planning for the elderly persons to achieve a high-quality and self-sustaining life. The researcher used qualitative research. Important information providers include: Elderly representatives, community leaders, and related agencies of 4 prototype communities totaling 400 people. Data were collected by organizing participatory workshops. and validate accuracy using content analysis and comparison techniques.

Findings are as follows: (1) quality of life, the main income was only a living allowance. There is no planning for spending, investment and savings, economic stability, and no suitable career. Lack of group formation to create careers. (2) The prototype community management plan, organize training courses on financial planning and the use of financial planning applications and organize activities to support financial planning and, (3) the prototype community development, Lamphaya Subdistrict Administrative Organization in Nakhon Pathom Province, Pak Phraek Municipality in Kanchanaburi Province, Thung Khli Subdistrict Municipality Suphanburi Province, in terms of creating a career and generating income. Tha Pha Municipality Ratchaburi Province, in terms of savings.

Keywords: Prototype Community; Financial Planning; Lower Central Region Part 1

Type of Article: Research Article

^{1,2} Faculty of Management Science, Kanchanaburi Rajabhat University
70 Moo 4, Nong Bua, Mueang, Kanchanaburi 71190, Thailand
Corresponding Author Email: amthi18@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่ปี พ.ศ. 2549 (ค.ศ. 2006) โลกมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงขึ้นร้อยละ 12 หลังจากนั้น ประชากรโลกได้มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่ประชากรรวมช่วงอายุอื่น ๆ ของโลกเพิ่มช้าลงในอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ 1.1 ต่อปี แนวโน้มการเพิ่มจำนวนของประชากรผู้สูงอายุในโลกจึงมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รวมถึงประเทศไทยในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีแนวโน้มของการเพิ่มตัวประชากรผู้สูงอายุในทิศทางเดียวกัน สำหรับประเทศไทยได้กลายเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” (ageing society) อย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยพบว่า ร้อยละของผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.0 ในปี พ.ศ. 2493 เป็นร้อยละ 8.4 ในปี พ.ศ. 2543 และประมาณการว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 27.1 ในปี พ.ศ. 2593 ซึ่งหมายความว่า ประเทศไทยต้องกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างเต็มที่” (super-aged society) การที่ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายจากการที่ประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะประเด็นความท้าทายด้านเศรษฐกิจเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างค่านิยมและศักยภาพของผู้สูงอายุ ในการสร้างโอกาสผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนและครอบครัว ในการสร้างหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยผู้สูงอายุ ด้วยการส่งเสริมระบบการออมแห่งชาติให้ครอบคลุมเป้าหมายที่อยู่ในวัยทำงานให้มีประเด็นออมไว้ใช้จ่ายเมื่ออยู่ในวัยสูงอายุ รวมถึงการสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับสูงอายุให้มีเงินเก็บและรายได้เพียงพอในการดำเนินชีวิตในวัยหลังเกษียณ ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นสิ่งเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการเนื่องจากผู้สูงอายุจะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การเตรียมความพร้อมก่อนการก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และควรกระทำตั้งแต่ก่อนเข้าสู่สูงอายุและกระทำอย่างต่อเนื่อง (Wongwiwat & Charoenwiryakul, 2019) จากความสำคัญดังกล่าว จะพบว่า หากรัฐบาลและท้องถิ่นทราบปัญหาความต้องการในการสร้างความมั่นคงในช่วงชีวิตวัยเกษียณ ภาครัฐและท้องถิ่นจะสามารถบริหารจัดการให้ผู้สูงอายุเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงทางการเงินในอนาคต มีการวางแผนทางการเงินที่ดี ส่งผลให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีคุณภาพชีวิตหลังเกษียณที่ดี จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 มี 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครปฐม จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี ตามการแบ่งพื้นที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดบริการสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สร้างหลักประกันด้านรายได้ ส่งเสริมการออมวัยหลังเกษียณ จากการบริหารสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่ผู้สูงอายุที่ผ่านมา พบว่า ยังประสบปัญหาหลายประการที่จะช่วยสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง (Hunnak & Montriwat, 2022)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยการเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระดมความคิดเห็นแบบประสานประโยชน์ จัดทำแผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยใช้หลักสูตรและเทคโนโลยีสารสนเทศการวางแผนทางการเงิน รวมทั้งพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า เพื่อเป็นชุมชนต้นแบบให้กับชุมชนอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระดมความคิดเห็นแบบประสานประโยชน์
2. เพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยใช้หลักสูตรและเทคโนโลยีสารสนเทศการวางแผนทางการเงิน
3. เพื่อพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ (1) วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระดมความคิดเห็นแบบประสานประโยชน์ (2) จัดทำแผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยใช้หลักสูตรและเทคโนโลยีสารสนเทศการวางแผนทางการเงิน และ (3) พัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า
2. ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของชุมชนต้นแบบ จำนวน 4 ชุมชน จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ได้แก่ (1) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม (2) ชุมชนเทศบาลเมืองปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี (3) ชุมชนเทศบาลเมืองท่าผา จังหวัดราชบุรี และ (4) ชุมชนเทศบาลตำบลทุ่งคลี จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนชุมชนละ 100 คน รวมทั้งหมดจำนวน 400 คน
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัย เฉพาะพื้นที่ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ได้แก่ จังหวัดนครปฐม จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี
4. ขอบเขตด้านเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2566

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการจัดทำแผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า สำหรับจำนวน 4 ชุมชนต้นแบบจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ด้านการสร้างอาชีพสร้างรายได้และด้านการออม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการพัฒนาชุมชนต้นแบบรองรับสังคมสูงอายุ

ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ การเตรียมความพร้อมด้านศักยภาพบุคคลและชุมชน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้เกิดสังคมสูงอายุที่เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีจากแนวคิดศักยภาพเพื่อสุขภาพองค์รวมของ Dossey and Keegan (2016) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนา

ศักยภาพที่จะทำให้เกิดสุขภาพองค์รวม โดยกำหนดศักยภาพมนุษย์ไว้ จำนวน 6 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านสัมพันธภาพ ด้านอารมณ์ ด้านการตัดสินใจ และด้านจิตวิญญาณ นำมาสู่การออกแบบให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ ทั้งจำนวน 6 ด้าน ซึ่งการพัฒนาศักยภาพของบุคคลจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมของบุคคลคือ ครอบครัวและชุมชนเพื่อสนับสนุนให้บุคคล (ผู้สูงอายุ) มีความพร้อมในการดูแลสุขภาพของตนเองในด้านร่างกาย ชุมชนที่มีศักยภาพในการเอื้ออำนวยให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิต ได้อิสระ ปลอดภัย เหมาะกับวัย ไม่หกล้มหรือกรณี หลงลืม ชุมชนสามารถให้การช่วยเหลือได้ทันทีจึงถือว่าเป็นชุมชนที่มีศักยภาพหรือหากครอบครัวใดมีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสังคมสูงอายุ และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่จะเป็นหน่วยที่สร้างจุดเปลี่ยนสำคัญให้ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับสังคมสูงอายุมากขึ้น (Trumikaborworn, 2018)

แนวคิดการวางแผนทางการเงิน

การวางแผนการเงิน คือ การกำหนดเงินรวมที่สอดคล้องและนำไปปฏิบัติเพื่อให้ไปถึงจุดหมายทางการเงินของแต่ละคน ใจความของสาระสำคัญนี้คือ การกำหนดการวางแผนการเงินให้สอดคล้องกับการเงินของบุคคล และอยู่ในพื้นฐานของเป้าหมายของบุคคลนั้น ๆ จะใช้เครื่องมือทางการเงินที่มีให้สำเร็จลุล่วงถึงเป้าหมายการเงินทั้งหมด เช่น การซื้อประกันต่าง ๆ เงินปันผลจากหุ้นหรือการลงทุน (Hallman & Rosenbloom, 2003)

ความสำคัญของการวางแผนทางการเงิน

การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการแพทย์ที่ทำให้คนมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงและอายุยืนยาวขึ้นส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ การจัดสรรงบประมาณของภาครัฐ และด้านสังคมวัยแรงงานที่เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจและทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุลดลงและส่งผลกระทบต่อประชากร การออมการลงทุน การเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจลดลง ในขณะที่การจัดสรรงบประมาณของภาครัฐด้านประกันสังคม สุขภาพอนามัยและสวัสดิการผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้น หากบุคคลไม่ต้องการเป็นผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพิงสวัสดิการของรัฐ ซึ่งอาจมีไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ควรให้ความสำคัญและเตรียมความพร้อมในการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณตั้งแต่วัยทำงาน และเมื่อบุคคลมีอายุยืนยาวขึ้นต้องสะสมเงินไว้เพื่อใช้ในวัยเกษียณจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย (Wongchan, 2010)

แนวคิดผู้สูงอายุ

Department of Older Persons (2021) ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

กลุ่มผู้สูงอายุสามารถจำแนกออกเป็นจำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง หมายถึง ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองคือ ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ต้องนอนอยู่บนเตียงตลอดเวลา ไม่มีรายได้จากการทำงาน มีเพียงรายได้จากสิทธิผู้พิการ และลูกหลานเลี้ยงดู แต่ในบางรายพบว่าไม่ได้จดทะเบียนทำให้ไม่ได้รับเงินดังกล่าว

2. กลุ่มผู้สูงอายุติดบ้าน (ไม่เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ชอบเก็บตัว ขาดการปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน) หมายถึง ผู้สูงอายุที่เคลื่อนไหวได้ ยังสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ แต่จะมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

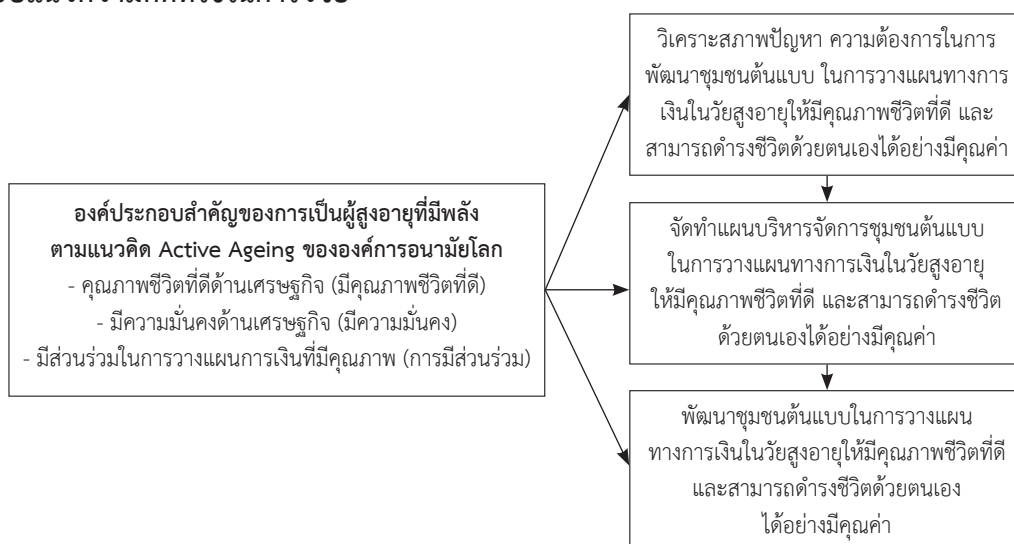
มีความลำบากหรือติดขัดในการเคลื่อนไหว เนื่องจากสภาพร่างกายที่เสื่อมสมรรถภาพตามอายุหรือมีปัญหาด้านสุขภาพที่มีโรคประจำตัว มีปัญหาในการเคลื่อนที่เมื่อต้องออกไปนอกบ้าน ส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ในบ้าน มีรายได้หลักมาจากเบี้ยผู้สูงอายุและลูกหลานส่งให้ทั้งในรูปแบบของเงินและการดูแลต่าง ๆ

3. กลุ่มผู้สูงอายุติดสังคม (เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน มีความสามารถในการทำงาน) หมายถึง ผู้สูงอายุที่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ดี สุขภาพดี ไม่มีโรคเรื้อรังหรือมีโรคเรื้อรังแต่ควบคุมได้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้โดยอิสระ และสามารถออกนอกบ้านไปมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมได้ มีความสามารถในการทำงานอยู่แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานที่ก่อให้เกิดรายได้ ไม่มีเงินออม รายได้หลักมาจากเบี้ยผู้สูงอายุทุกเดือนและได้รับจากลูกหลานอาจจะไม่ได้ให้ในรูปแบบเงินทองแต่ให้ที่พัก ดูแลค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ภายในบ้าน (Department of Older Persons, n.d.)

แนวคิดเกี่ยวกับ Active Ageing

พลฒพล้ง (active ageing) เป็นแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization--WHO) ที่แสดงถึงภาวะสุขสมบูรณ์ของผู้สูงอายุและเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั่วโลก โดยคาดว่าภาวะพลฒพล้งจะเป็นหนทางที่จะยกระดับคุณภาพในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้นำเสนอแก่ประเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขในการดำเนินชีวิต ตลอดจนมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองเท่าที่ผู้สูงอายุจะทำได้ โดยภาวะพลฒพล้งจะประกอบไปด้วย จำนวน 3 เสาหลัก ได้แก่ (World Health Organization, 2002) (1) สุขภาพ (health) หมายถึง การมีสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจที่ดี (2) การมีส่วนร่วม (participation) หมายถึง การมีโอกาสได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายมีส่วนร่วมกับผู้อื่น และ (3) ความมั่นคง (security) หมายถึง การมีหลักประกันและความมั่นคง คือ ความมั่นคงทางรายได้ ที่อยู่อาศัยและผู้ดูแล

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประเภทการวิจัย คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)

2. ประชากรและตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของชุมชนต้นแบบ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยคัดเลือกพื้นที่ที่มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนต้นแบบ มีเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่ จำนวน 4 ชุมชน จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ประกอบด้วย (1) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม (2) ชุมชนเทศบาลเมืองปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี (3) ชุมชนเทศบาลเมืองท่าผา จังหวัดราชบุรี และ (4) ชุมชนเทศบาลตำบลทุ่งคลี จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนชุมชนละ 100 คน รวมทั้งหมดจำนวน 400 คน เนื่องจากแต่ละชุมชนมีประชากรตั้งแต่ 20,000 คน ขึ้นไป จะได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 100 คน (Nastasi & Schensul, 2005; Yamane, 1973)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาชุมชนต้นแบบ ในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระดมความคิดเห็นแบบประสานประโยชน์ มีประเด็นข้อคำถาม ดังนี้

3.1 ท่านคิดว่าสภาพปัญหาในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนต้นแบบให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และส่วนร่วมในการวางแผนการเงินที่มีคุณภาพมีปัญหาอย่างไรบ้าง

3.2 ท่านมีความต้องการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และส่วนร่วมในการวางแผนการเงินที่มีคุณภาพอย่างไรบ้าง

3.3 ท่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างไร

3.4 ท่านคิดว่ากรอบแนวคิดในการจัดทำแผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตทางการเงินที่ดีอย่างมีคุณค่า ควรมีลักษณะอย่างไร

3.5 แผนการบริหารจัดการชุมชนต้นแบบผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตทางการเงินที่ดีอย่างมีคุณค่าควรมีแนวทางอย่างไร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของชุมชนต้นแบบ จำนวน 4 ชุมชน จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ได้แก่ (1) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม (2) ชุมชนเทศบาลเมืองปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี (3) ชุมชนเทศบาลเมืองท่าผา จังหวัดราชบุรี และ (4) ชุมชนเทศบาลตำบลทุ่งคลี จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนชุมชนละ 100 คน รวมทั้งหมด จำนวน 400 คน ระยะเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ชุมชนละ 1 ครั้ง และครั้งละจำนวน 6 ชั่วโมง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและเปรียบเทียบ นำผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การรับฟังประเด็น และข้อเสนอแนะ ตลอดจนทฤษฎีหรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการสรุปประเด็นสำคัญ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลให้ตรงตามประเด็นการวิจัย (conclusions

drawing and verifying) หาข้อสรุปผลความขัดแย้งหรือสอดคล้อง การสังเคราะห์ วิเคราะห์ คิดและตีความ ข้อสรุปหรือข้อค้นพบ รวมถึงการเปรียบเทียบความแตกต่างและความสอดคล้องให้ได้ประเด็นของการวิจัย (Zhang & Wildermuth, 2005) เพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยใช้หลักสูตรและเทคโนโลยีสารสนเทศ การวางแผนทางการเงิน และนำไปพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

1. สภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระดมความคิดเห็นแบบประสานประโยชน์ พบว่า ผู้สูงอายุ จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 มีปัญหาด้านคุณภาพชีวิตที่ดีเนื่องจากรายได้หลักผู้สูงอายุมีเพียงเบี้ยยังชีพที่ได้รับจากภาครัฐ ไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การลงทุน และการออม ส่งผลให้มีเงินไม่เพียงพอในการใช้จ่ายในช่วงบั้นปลายชีวิต เกิดปัญหาทางด้านสภาพจิตใจ เมื่อไม่ได้ทำงานทำให้ผู้สูงอายุ รู้สึกเหงา ไม่ภาคภูมิใจเป็นภาระกับลูกหลาน ด้านความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านไม่มีอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ผู้สูงอายุที่มีอาชีพยังมีความปัญหาในการสร้างรายได้ที่เพียงพอในการใช้จ่ายในครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนการเงินที่มีคุณภาพ ผู้สูงอายุต้องอยู่ดูแลบ้าน เลี้ยงหลานไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุ บางคนถูกทอดทิ้ง เกิดปัญหาทางด้านสภาพจิตใจ ผู้สูงอายุขาดการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างอาชีพ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2. การจัดทำแผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า พบว่า ผู้สูงอายุ จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 จัดทำแผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุ โดยกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา เทศบาลเมืองปากแพรก เทศบาลเมืองท่าผา เทศบาลตำบลทุ่งคลี ชมรมผู้สูงอายุ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ (1) จัดอบรมหลักสูตรการวางแผนทางการเงินและการใช้แอปพลิเคชันการวางแผนทางการเงิน (2) พัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ และ (3) จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเป็นชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในแต่ละชุมชน

3. การพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า พบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนต้องมีความรู้ในการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การออม และการลงทุน ก่อนและหลังวัยเกษียณอายุการทำงาน ผลการวิจัยการพัฒนาชุมชนต้นแบบ จำนวน 4 ชุมชน จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 มีดังนี้ ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม และชุมชนเทศบาลเมืองปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี ขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนต้นแบบการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุ ด้านการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ชุมชนเทศบาลเมือง

ท่าผา จังหวัดราชบุรี ขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนต้นแบบการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุด้านการออม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ชุมชนเทศบาลตำบลทุ่งคลี จังหวัดสุพรรณบุรี ขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนต้นแบบการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุด้านการสร้างอาชีพและสร้างรายได้และการมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และมีส่วนร่วมในการวางแผนการเงินที่มีคุณภาพ

การอภิปรายผล

ผลวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระดมความคิดเห็นแบบประสานประโยชน์ พบว่า ผู้สูงอายุ จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 มีปัญหา (1) ด้านคุณภาพชีวิตที่ดีเนื่องจากรายได้หลักผู้สูงอายุมิเพียงเบี้ยยังชีพที่ได้รับจากภาครัฐไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การลงทุนและการออม ส่งผลให้มีเงินไม่เพียงพอใช้จ่ายในช่วงบั้นปลายชีวิต สอดคล้องกับ Suwanna (2021) ที่พบว่า แรงงานนอกระบบมากกว่าร้อยละ 80 ไม่เคยวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ไม่ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำวัน และมีความรู้ทางการเงินเพื่อการวางแผนเกษียณอายุอยู่ในระดับต่ำ (2) ด้านความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ไม่มีอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ผู้สูงอายุที่มีอาชีพ ยังมีปัญหาในการสร้างรายได้ที่เพียงพอในการใช้จ่ายในครอบครัวสอดคล้องกับ Panjathanasap (2020) ที่พบว่า ควรจัดหาแหล่งงานหรือจัดโครงการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุเพื่อให้มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และ (3) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนการเงินที่มีคุณภาพ ผู้สูงอายุต้องอยู่ดูแลบ้าน เลี่ยงหลาน ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุ บางคนถูกทอดทิ้งเกิดปัญหาด้านสภาพจิตใจ ผู้สูงอายุขาดการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างอาชีพใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับ Jadesadalug and Pienvimungsa (2018) ที่พบว่า ผู้สูงอายุได้ลดบทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมลงแต่ยังคงร่วมกิจกรรมภายในชุมชนอยู่ และยังคงเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ

แผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า โดยใช้หลักสูตรและเทคโนโลยีสารสนเทศการวางแผนทางการเงิน พบว่า ผู้สูงอายุ จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 จัดทำแผนบริหารจัดการชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุ โดยกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ (1) จัดอบรมหลักสูตรการวางแผนทางการเงินและการใช้แอปพลิเคชันการวางแผนทางการเงิน (2) พัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ และ (3) จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเป็นชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในแต่ละชุมชน สอดคล้องกับ Panjathanasap (2020) ที่พบว่า ควรจัดโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข และควรจัดโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับ Ratana-Ubol (2019) ที่พบว่า สภาพจริงของการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุมีความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุขึ้นกับพื้นที่และหน่วยงาน องค์กรและเครือข่ายที่สนับสนุน และข้อเสนอการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุได้

เสนอรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ การรวมตัวผ่านกิจกรรม การร่วมกับกลุ่มคนหลายช่วงวัย และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

การพัฒนาชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่า พบว่า ผู้สูงอายุในชุมชนต้องมีความรู้ในการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การออม และการลงทุน ก่อนและหลังวัยเกษียณอายุการทำงาน ผลการวิจัยการพัฒนาชุมชนต้นแบบ 4 ชุมชน จังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ดังนี้ ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา จังหวัดนครปฐม และชุมชนเทศบาลเมืองปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี ขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนต้นแบบการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุ ด้านการสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ชุมชนเทศบาลเมืองท่าผา จังหวัดราชบุรี ขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนต้นแบบการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุ ด้านการออม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ชุมชนเทศบาลตำบลทุ่งคลี จังหวัดสุพรรณบุรี ขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนต้นแบบการวางแผนทางการเงินในวัยสูงอายุ ด้านการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ และการมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและมีส่วนร่วมในการวางแผนการเงินที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ Panjathanasap (2020) ที่พบว่า ด้านรายได้ควรจัดหาแหล่งงานหรือจัดโครงการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุเพื่อให้มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ด้านความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองควรจัดโครงการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุให้สามารถมีทักษะในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข และด้านสังคมควรจัดโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ Ratana-Ubol (2019) ที่พบว่า (1) นโยบาย มาตรการ และกลไกในการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ มีการกำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจน มุ่งเน้นด้านสุขภาพ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความมั่นคงหรือการมีหลักประกันของชีวิตมีการจัดทำมาตรการและออกแบบกลไกเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม ทุกรูปแบบ เน้นการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง (2) สภาพจริงของการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ พบว่ามีความหลากหลายของรูปแบบกิจกรรมการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุขึ้นกับพื้นที่และหน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายที่สนับสนุน และ (3) ข้อเสนอการดำเนินงานส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุได้เสนอรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ การรวมตัวผ่านกิจกรรม การร่วมกับกลุ่มคนหลายช่วงวัย และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลควรต่อยอดการดำเนินกิจกรรมให้กับชุมชนต้นแบบเนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินได้แก่ ด้านการสร้างอาชีพสร้างรายได้ และด้านการออม

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลสามารถนำแนวทางการวางแผนทางการเงินจากผลการวิจัยไปขยายผลให้เกิดชุมชนต้นแบบในการวางแผนทางการเงินด้านการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และด้านการออมในชุมชนอื่น ๆ

1.3 ในอนาคตกลุ่มผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนมากกว่ากลุ่มวัยทำงาน ภาครัฐควรมีนโยบายเพื่อ Up-Skill/ Re-Skill ให้กับผู้สูงอายุเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับ Up-Skill/Re-Skill ที่จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม

References

- Department of Older Persons. (2021). *Elderly's rights and welfare*. Retrieved from <http://www.dop.go.th/th/know/15/646> [In Thai]
- Department of Older Persons. (n.d.). *Guide to the local elderly care and protection system*. Retrieved from https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1561080125-196_0.pdf [In Thai]
- Dossey, B. M., & Keegan, L. (2016). *Holistic nursing: A handbook for practice* (7th ed.). Jones & Bartlett.
- Hallman, G. V., & Rosenbloom, J. (2003). *Personal financial planning* (7th ed.). McGraw-Hill.
- Hunnak, C., & Montriwat, P. (2022). Public service for the elderly citizen in City-Municipality in lower central provinces region 1. *Journal of Thai Ombudsman*, 15(1), 35-75. [In Thai]
- Jadesadalug, V., & Pienvimungsa, S. (2018). Quality of life of the elderly in Don Seng village, Bang Pae sub-district, Bang Phae district, Ratchaburi. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(1), 3144-3156. [In Thai]
- Nastasi, B. K., & Schensul, S. L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology*, 43(3), 177-195.
- Panjathanasap, N. (2020). *The development of quality of life of self-reliant elderly in Banpong district Ratchaburi*. Retrieved from https://bkkthon.ac.th/home/user_files/department/department-24/files/2563/63_6.pdf [In Thai]
- Ratana-Ubol, A. (2019). Proposal for operational improvement regarding senior citizen's potential enhancement. *Silpakorn Educational Research Journal*, 11(1), 26-46. [In Thai]
- Suwanna, T. (2021). The financial preparation for pre-retirement of informal labor in Bangkok and Metropolitan area. *Humanities and Social Science Research Promotion Network Journal*, 4(2), 58-72. [In Thai]
- Trumikaborworn, S. (2018). *Developing a model community to support an aging society: School for the elderly and elderly leaders*. Ubon Ratchathani University Publishing House. [In Thai]
- Wongchan, R. (2010). *Personal finance management*. The Stock Exchange of Thailand. [In Thai]
- Wongwiwat, P., & Charoenwiriyaikul, C. (2019). Retirement preparation of staff in Suan Sunandha Rajabhat University. *Journal of the Association of Researchers*, 24(3), 348-361. [In Thai]
- World Health Organization. (2002). *Active ageing: A policy framework*. Author.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper & Row.
- Zhang, Y., & Wildermuth, B. M. (2005). *Qualitative analysis of content*. Retrieved from https://pages.ischool.utexas.edu/yanz/Content_analysis.pdf